

Kemiönsaaren kunnan perusopetuksen oppilaanohjaussuunnitelma

Kouluilla tulee olla yhteinen käsitys oppilaanohjauksesta, jotta ne pystyvät tekemään työtä tavoitteellisesti. Oppilaanohjaussuunnitelma on osa paikallista opetussuunnitelmaa ja lyhyt kuvaus siitä, miten oppilaanohjaus järjestetään kouluissa. Ohjaussuunnitelma on työkalu ja sen tarkoituksena on edistää ohjaavaa toimintakulttuuria.

Koulun koko henkilökunnan tehtävänä on ohjata oppilaita ja opiskelijoita koulun arjessa ja eri oppiaineissa, auttaa oppilaita ja opiskelijoita kehittämään koulunkäynnin, opiskelun ja oppimisen taitojaan ja ennaltaehkäistä oppimisvaikeuksia. Ohjaamiseen kuuluu myös itseluottamuksen, henkilökohtaisen kehityksen ja osallisuuden taitojen tukeminen. Jokaisella oppilaalla ja opiskelijalla on oikeus saada ohjausta tarpeen tullen.

Oppilaanohjauksen tehtävä ja tavoite vuosiluokilla 1–9

- Oppiminen ja opiskelunvalmiudet
- Aktiivisuus, osallistuminen ja vastuullisuus
- Oman itsensä tunteminen ja henkilökohtainen kehitys
- Yhteiskunnan tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden tiedostaminen
- Kyky asettaa tavoitteita ja sen jälkeen tehdä työtä niiden saavuttamiseksi
- Tietoja tulevaisuuden työmarkkinoista
- Työelämävalmiudet

Oppilaanohjauksen tavoitteet voidaan myös kuvailla kolmesta näkökulmasta - *sisäisen, ulkoisen ja tulevaisuuden näkökulmasta*.

- *Sisäisellä näkökulmalla* tarkoitetaan itsensä tuntemista ja tiedostamista sekä henkilökohtaista kehittymistä, sitä että oppilas löytää omat voimavaransa ja pystyy aktiivisesti johtamaan itseään ja omaa oppimistaan muuttuvassa maailmassa.
- *Ulkoisella näkökulmalla* tarkoitetaan sitä, että oppilaalla on tarvittavat tiedot yhteiskunnasta, koulutusmahdollisuuksista ja työmarkkinoista niin paikallisella, kansallisella kuin kansainväliselläkin tasolla. Tämä on haastava tavoite muuttuvassa maailmassa.
- *Tulevaisuuden näkökulma* on vahvasti esillä oppilaanohjauksessa. Oppilaiden pitää juuri tulevaisuutensa vuoksi saada valmiuksia, edellytyksiä ja taitoja, joita hän tarvitsee uraansa suunnitellessaan. Tulevaisuus saattaa tuntua sekä houkuttelevalta että pelottavalta, oppilaanohjauksen pitää kannustaa suuntaamaan katset tulevaisuuteen.

Elinikäisen *oppimisen taidot* ovat arvokkaat ja tarpeen oppilaan tulevan uran rakentamisen ja elämänhallinnan kannalta. Oppilaanohjauksen tehtävänä on huolehtia siitä, että oppilaat kokevat olevansa valmiita ja toiveikkaita tulevaisuutensa suhteen.

Perusopetuksen oppilaanohjauksen rakenne

Oppilaanohjauksella on keskeinen merkitys niin oppilaan, koulun kuin yhteiskunnan kannalta. Oppilaanohjauksen tulee muodostaa koko perusopetuksen ajan kestävä *yhtenäinen kokonaisuus* sekä *ajallisena jatkumona* että *sisällöltään täydentyvänä toimintana*. Ohjauksessa pitää ottaa huomioon ne valmiudet, jotka oppilas on saanut esiopetuksessa ja valmentaa oppilas toisen asteen opintoihin. Oppilaanohjauksen pitää edistää oppilaan onnistumista koulutyössään, opintojen sujuvuutta ja hyvien oppimistulosten saavuttamista.

Koko perusopetuksen koulunkäynnin ajan on tärkeää, että oppilaanohjaus toimii oppilaan vahvuuksien, osaamisen ja tavoitteiden mukaan. Ensin oppilas ohjataan tunnistamaan omat vahvuutensa ja sen jälkeen kehittämään niitä koko koulunkäyntinsä aikana. Osaamisen osalta esitetään eri osaamisalueet oppilaan kehitystason mukaan. Näistä keskustellaan ja ne suunnitellaan siten, että oppilaan osaaminen pystyy vastaamaan tulevaisuudessa tarvittavaan monipuoliseen osaamistarpeeseen. Oppilaan tulee sisäistää, että

tavoitteiden eteen täytyy tehdä töitä sekä nykyhetkessä, lähitulevaisuudessa että tulevaisuudessa.

Oppilas oppii ohjauksen avulla *tiedostamaan mahdollisuutensa vaikuttaa oman elämänsä* suunnitteluun ja häntä koskeviin päätöksiin. Oppilasta kannustetaan miettimään ja kyseenalaistamaan koulutusta ja ammatteja koskevia omia ennakkokäsityksiään ja tekemään valintansa ilman sukupuoleen sidottuja roolimalleja. Oppilaanohjaus toteutetaan yhteistyössä huoltajien kanssa. Oppilaanohjaus *yhdistää koulua yhteiskuntaan ja työelämään*. Oppilaanohjauksella edistetään oikeudenmukaisuuden, yhdenvertaisuuden, tasa-arvon ja osallisuuden toteutumista sekä ehkäistään syrjäytymistä koulutuksesta ja työelämästä.

Oppilaanohjauksen ja huoltajien välinen yhteistyö on keskeinen ja jatkuva prosessi. Kodin huolet, mielipiteet, vahvuudet ja kokemukset on otettava huomioon. Oppilaanohjaus toteutetaan *vuorovaikutuksessa huoltajien kanssa*. Koulu perehdyttää huoltajat ohjaustoimintaan: mitä ohjaus on, mitä tavoitteita sille on asetettu ja miten tavoitteet aiotaan saavuttaa.

Oppilaanohjaus ja kodin ja koulun välinen yhteistyö on erityisen tärkeätä tehostetun ja erityisen tuen piirissä olevan oppilaan kohdalla. Oppilasta tukevan ohjauksen suunnittelu tehdään tiiviissä yhteistyössä oppilaan ja huoltajien kanssa, ja oppilashuollon asiantuntemusta hyödynnetään. Perusopetuksen loppuvaiheessa oppilaalla, tai oppilaalla ja hänen huoltajillaan yhdessä, voi olla tarvetta tehdä yksilöllisiä opintokäyntejä joihinkin kouluihin ja tapaamisiin kyseessä olevien koulujen edustajien kanssa.

Koulut järjestävät koulun toimintaa koskevia vanhempainiltoja ja tiedotustilaisuuksia. Oppilaan, huoltajien ja luokanopettajan/luokanvalvojan kesken pidetään vähintään yksi *kehityskeskustelu* lukuvuodessa.

Huoltajilla ja oppilaalla saattaa vuosiluokilla 7–9 olla tarvetta tavata oppilaanohjaaja ja muita koulun edustajia, jolloin voidaan keskustella oppilaan opinnoista ja tulevasta ammatinvalinnasta. Oppilashuolto tukee myös ohjaustoimintaa ja joskus saattaa olla tarve pitää moniammatillisia tapaamisia, nk. *asiantuntijakokouksia*.

Koulun oppiaineet voidaan monin eri tavoin yhdistää työelämään ja eri ammatteihin. Myös monitieteelliset oppiaineet tarjoavat hyvän tilaisuuden koulun ja muun yhteiskunnan väliselle yhteistyölle. Oppilaiden motivaatio kasvaa, kun käsiteltävillä aiheilla ja opiskeltavilla aineilla on yhteys lähiympäristöön, kun ne ovat ajankohtaisia ja niillä on yhteiskunnallinen merkitys.

Oppilaanohjaus Kemiönsaarella

Paikallinen oppilaanohjaus pyrkii siihen, että peruskoulun päättävä oppilas tuntee olevansa osa paikallista, kansallista ja globaalia yhteiskuntaa. Oppilas oppii ymmärtämään paikallisia olosuhteita, Suomen erityispiirteitä sekä globaaleja tavoitteita. Oppilaan hyvinvointi on aina keskiössä.

Kemiönsaaren oppilaanohjaus ottaa huomioon paikalliset olosuhteet kieli- ja kulttuuriympäristön, yhdistyselämän, elinkeinorakenteen (yhteistyökumppanit), oman yrittäjyyden sekä työelämän erilaisten osaamistarpeiden osalta. Koulun ja paikallisen työ- ja elinkeinoelämän kanssa tarvitaan yhteistyötä koko perusopetuksen ajan. Kemiönsaaren kunnan kouluilla on toisistaan hieman poikkeavat yhteistyön muodot. Koko koulun toiminnan kannalta on tärkeätä, että työ- ja elinkeinoelämän edustajien tapaamisille, työpaikkoihin tutustumisille, projektitöihin ja TET-toiminnalle luodaan toimivat yhteistyön mallit.

Tämän suunnitelman noudattamisen lisäksi koulut voivat kirjata lukuvuosisuunnitelmiinsa erilaisia oppilaanohjaukseen liittyviä koulukohtaisia käytäntöjä, kuten tiedotustilaisuuksia, opintokäyntejä, retkiä, messukäyntejä, työelämään tutustumista ja muita koulukohtaisia järjestelyjä.

Tavoitteiden ja sisällön laajeneminen ja syveneminen vuosiluokittain

Vuosiluokat 1–2

- Oppilaanohjaus toteutetaan kaikkeen opetukseen ja koulun toimintaan *integroituna*.

- Lisäohjausta tarvitsevat oppilaat saavat yksilöllistä ohjausta luokanopettajalta muun henkilökunnan avulla. Lisäohjaus voi olla tarpeen, jos oppilaalla on vaikeuksia päästä työskentelyssään alkuun, keskittymisvaikeuksia, vaikeuksia kotitehtäviensä hoitamisessa tai ongelmia opiskelutekniikassa. Tarvittaessa voidaan laatia oppimissuunnitelma tai yksilöllinen oppilaanohjaussuunnitelma.
- Luokanopettaja vastaa yhteistyössä muiden opettajien kanssa oppilaanohjauksesta.

Keskeisiä asioita ovat:

- oppilaan opiskelutavat ja – valmiudet
- oppilaan vastuu koulutyöstä
- oppilasta kannustetaan ja hän saa ohjaavaa palautetta
- kehitetään oppilaan sosiaalisia taitoja ja kykyä tehdä työtä ryhmässä
- oppilaan osallisuus omassa lähiympäristössään
- ammatteihin ja työelämään tutustuminen aloitetaan oppilaan omasta lähipiiristä
- kehitetään kodin ja koulun välistä yhteistyötä.

Vuosiluokat 3–6

- Oppilaanohjaus toteutetaan pääasiassa *integroituna* muuhun opetukseen ja koulun toimintaan.
- Luokanopettaja vastaa yhteistyössä muiden opettajien kanssa ohjauksesta.
- Oman koulun ja lähiympäristön lisäksi myös lähipiirin yritykset ja muut yhteistyökumppanit voivat toimia oppimisympäristöinä.
- Lisäohjausta tarvitsevat oppilaat saavat yksilöllistä ohjausta luokanopettajalta muun henkilökunnan avulla. Lisäohjaus voi olla tarpeen, jos oppilaalla on vaikeuksia päästä työskentelyssään alkuun, keskittymisvaikeuksia, vaikeuksia kotitehtäviensä hoitamisessa tai ongelmia opiskelutekniikassa. Tarvittaessa voidaan laatia oppimissuunnitelma tai yksilöllinen oppilaanohjaussuunnitelma.

Keskeisiä asioita ovat:

- oppilas tunnistaa ja kehittää omat opiskelustrategiansa
- vahvistetaan oppilaan kykyä asettaa itselleen tavoitteita ja arvioida tavoitteiden saavuttamista
- edistetään oppimaan oppimisen ja tiedon käsittelyn taitoja
- oppilas tunnistaa eri oppiaineiden erityispiirteet ja oppii valitsemaan kullekin oppiaineelle sopivat oppimisstrategiat
- oppilas kehittää sosiaalisia taitojaan ja valmiuksiaan ryhmätyöhön
- oppilaan myönteinen omakuva vahvistuu
- oppilas tunnistaa sekä omat että muiden vahvuudet ja taidot ja arvostaa niitä ja että oppilas osallistuu kouluyhteisöön ja lähiympäristöön sekä vaikuttaa niiden toimintaan
- oppilas tutustuu eri ammatteihin, työpaikkoihin ja elinkeinoelämään ja osallistuu esim.

opintovierailuihin ja ekskursioihin, joilla oppilas saa kosketuksen yrittäjyyteen ja työelämään.

Vuosiluokat 7–9

- Oppilaanohjaus muuttuu vuosiluokalta 7 alkaen niin, että se on oma oppiaineensa, jolla on vuosiviikkotunnit ja oppilailla on vastuullinen oppilaanohjaaja, jonka vastuu jatkuu, kunnes oppilas on aloittanut toisen asteen opintonsa.
- Oppilaanohjaaja vastaa oppilaanohjauksen oppitunneista opetussuunnitelman mukaisesti. Oppilaanohjaaja vastaa oppilaanohjaajalle kuuluvasta ohjauksesta ja muista sovitusta tehtävistä.
- Jokainen opettaja on edelleen vastuussa oman oppiaineensa ohjauksesta.
- Lisäohjausta tarvitseva oppilas vuosiluokalla 7–9 saa yksilöllistä ohjausta oppilaanohjaajalta tai aineenopettajalta. Lisäohjaus voi olla tarpeen, jos oppilaalla on vaikeuksia päästä työskentelyssään alkuun, keskittymisvaikeuksia, vaikeuksia kotitehtäviensä hoitamisessa tai ongelmia opiskelutekniikassa. Tarvittaessa voidaan laatia oppimissuunnitelma tai yksilöllinen oppilaanohjaussuunnitelma.
- Oppilaanohjauksen tehtävänä on tukea oppilasta, kun hän siirtyy vuosiluokkien 7–9 mukaisiin uusiin oppimisympäristöihin ja työskentelytapoihin.
- Oppilaanohjauksen tehtävänä on selkeyttää opiskeltavien oppiaineiden merkitys jatko-opintojen ja

työelämätaitojen kannalta sekä laajentaa oppilaiden tietämystä työelämästä, eri työtehtävistä, yrittäjyydestä ja tulevaisuuden osaamistarpeista.

- Ohjausta toteutetaan sekä pienryhmissä että luokkamuotoisena ohjauksena ja myös oppilaskohtaisesti, jolloin syvennyttään yksilöllisiin kysymyksiin.
- Koulun, verkkoympäristöjen ja kouluissa järjestettävien tiedotustilaisuuksien lisäksi oppimisympäristöinä käytetään myös lähiympäristöä, harrastustoimintaa ja työelämää. Opintokäynnit ja messu- ja työpaikkavierailut toteutetaan mahdollisuuksien mukaan. Tämä koskee myös oppilaitosvierailuja kouluihin, jotka kiinnostavat yksittäisiä oppilaita.

Keskeisiä asioita ovat:

- oppilas kehittää oppimaan oppimisen taitojaan ja opiskeluvälmiuksiaan
- oppilaan kyky selviytyä muuttuvissa elämäntilanteissa ja opintojen siirtymävaiheissa sekä työuralla vahvistuu
- oppilas oppii käyttämään ja hyödyntämään eri tieto-, neuvonta- ja ohjauspalveluja
- oppilaan toimijuutta ja oma-aloitteisuutta koulutus- ja uravalintoja koskevassa päätöksenteossa vahvistetaan
- oppilas saa tietoa eri koulutusvaihtoehdoista ja mahdollisuuden tutustua niihin
- oppilas oppii työelämän pelisäännöksiä.
- oppilas ottaa enemmän vastuuta omista päätöksistään ja oppii ymmärtämään miten eri päätökset, esim. valinnaiset aineet vuosiluokilla 8–9, opintosuoritukset ja kurssivalinnat, vaikuttavat omaan tulevaisuuteen.
- oppilaanohjaus osallistuu kouluissa järjestettäviin yritysprojekteihin.

Huom! *Oppilaanohjauksen tehtävä, tavoitteet, sisältö, oppimisympäristöt ja työskentelytavat on tarkemmin kuvattu opetussuunnitelmassa.*

Vuosiluokkien 7–9 oppilaille järjestetään työelämään tutustumisjaksoja (TET). Työelämään tutustumisjakso voi esimerkiksi olla tutustumista työpaikkaan koulussa, huoltajaan työpaikkaan tai omavalintaiseen työpaikkaan. TET-jakson toteutustapa kirjataan koulun vuosisuunnitelmaan.

Tehostettu oppilaanohjaus

Oppilailla on oikeus saada tehostettua oppilaanohjausta vuosiluokilla 8 ja 9. Tehostetusta oppilaanohjauksesta päättää oppilaanohjaaja. Tehostettu oppilaanohjaus on tehostettua henkilökohtaista ohjausta, jonka tavoitteena on tukea oppilasta toisen asteen koulutuksen suunnittelussa ja valitsemisessa. Oppilaalle, joka tarvitsee tehostettua oppilaanohjausta, laaditaan henkilökohtainen jatko-opintosuunnitelma. Tehostetun oppilaanohjauksen tarkoituksena on myös antaa oppilaalle valmiudet selviytyä opiskeluarjesta, tukea oppilasta arkitiedon hankkimisessa sekä ehkäistä syrjäytymistä. Tehostettua oppilaanohjausta voidaan myös toteuttaa yhteistyössä muiden sektoreiden henkilöstön kanssa, esim. etsivän nuorisotyöntekijän kanssa. Ennen tehostetun oppilaanohjauksen aloittamista siitä tiedotetaan oppilaalle ja huoltajalle. Tehostettu oppilaanohjaus dokumentoidaan.

Laajennetun oppivelvollisuuden myötä oppilaanohjaaja vastaa siitä, että 9. luokan oppilas hakee toiselle asteelle. Oppilaalle annetaan tietoa ja ohjausta ja hän täyttää hakemuksen yhdessä ohjaajan kanssa. Huoltajaa kuullaan hakemuksen yhteydessä joko niin, että hän allekirjoittaa harjoitushakemuksen, häneen ollaan yhteydessä Wilman kautta tai puhelimitse, tai että järjestetään tapaaminen oppilaan ja huoltajan kanssa. Oppilaanohjausta jatketaan, kunnes oppilas on aloittanut toisen asteen opintonsa. Oppilaanohjaajalla on yhdessä huoltajien kanssa velvollisuus seurata, että oppilas aloittaa toisen asteen opintonsa. Mikäli oppilas ei saa opiskelupaikkaa tai hän ei aloita opintojaan, ilmoitetaan asiasta kunnan valvojalle.

Työn- ja vastuunjako sekä eri sektoreiden yhteistyö

Päivittäiset oppilaan kanssa käydyt keskustelut ovat itse asiassa ohjaustoimintaa. Ohjaus toteutetaan

periaatteella ”*kaikki ohjaavat*”. Jokaisen opettajan tehtävänä on tukea oppilaan kasvua, kehittymistä ja osallisuutta. Ohjaus on siten nähtävä kaikkien koulussa työtä tekevien yhteisenä tehtävänä.

Kuka?	Mitä?	Miten?
Luokanopettaja	Vastaa oman luokkansa oppilaiden ohjauksesta.	Kehittää opiskelu- ja sosiaalisia valmiuksia sekä ennaltaehkäisee oppimisvaikeuksia. Oppilaanohjaus toteutetaan antamalla kannustavaa palautetta ja tukemalla oppilaan omaa vastuunottamista ja itsenäisyyttä. Luokanopettaja on yhteistyössä huoltajien, muiden opettajien ja tarvittaessa erityisopettajien, rehtorin ja oppilashuollon henkilökunnan kanssa.
Aineenopettaja	Vastaa oman oppiaineensa ohjauksesta	Vastaa oman oppiaineensa opiskelutekniikoiden ja oppimisstrategioiden kehittämisestä. Tukee oppilasta oppiaineessa.
Erityisopettaja	Ohjaa oppilaita, jotka tarvitsevat tukea; ohjaa erityisesti niitä oppilaita, jotka ovat tehostetun tai erityisen tuen piirissä.	Tekee yhteistyötä luokanopettajien ja aineenopettajien kanssa oppilaan koulunkäyntiä koskevissa asioissa luokilla 1–6. Tekee yhteistyötä oppilaanohjaajan ja luokanvalvojan kanssa, kun suunnitellaan oppilaan jatko-opintoja vuosiluokilla 7–9.
Luokanvalvoja, vuosiluokat 7–9	Vastaa oman oppiaineensa ohjauksesta. Vastaa oppilaiden opintomenestyksen ja hyvinvoinnin seurannasta.	Pyrkii luomaan hyvän luokkahengen ja hyvän ja turvallisen työilmapiirin. On yhteydessä huoltajiin. Seuraa oppilaan läsnäoloa, oppimista ja opintosuorituksia
Oppilaanohjaaja, vuosiluokat 7–9	Vastaa oppilaanohjauksesta opintoaineena. Vastaa jatko-opintoja ja ammatinvalintaa koskevan ohjaustoiminnan suunnittelusta ja organisoinnista. Seuraa oppilaan opintosuorituksia, jotta syrjäytyminen voidaan ennaltaehkäistä.	Hoitaa oppilaanohjausta yksilöllisesti, pienryhmissä ja luokassa. Antaa tarpeen mukaan tehostettua ohjausta oppilaille vuosiluokilla 8 ja 9. Hoitaa yhteydenpidon toisen asteen kouluihin, työpaikkoihin ja elinkeinoelämän toimijoihin. Organisoii TET-jaksot. Hoitaa yhteydenpidon toisiin kouluihin siirtymävaiheissa. Auttaa oppilaita yhteishaussa ja seuraa opiskelijavalintoja oppivelvollisuuden laajentamisesta annetun lain mukaisesti.
Rehtori	Vastaa siitä, että ohjauksella on toimintaedellytykset.	Toimii yhteistyössä oppilaan opettajien kanssa. Tukee koulussa tehtävän oppilaanohjaustoiminnan kehittämistä.
Kuraattori (oppilashuollon henkilökunta)	Vastaa oppilaanohjauksesta oppilashuollon palveluiden osalta	Tukee perustehtävänsä mukaisesti oppilaan koulunkäyntiä, tukee ja edistää oppilaan sosiaalista hyvinvointia sekä ehkäisee ongelmien esiintymistä ja puuttuu havaittuihin ongelmiin. Osallistuu opiskeluhuoltotyöhön ja sen kehittämiseen. Osallistuu tarvittaessa moniammatilliseen ohjaustyöhön. Tekee muuta oppilaanohjaajan kanssa sovittua ohjaustyötä.

Oppilaanohjauksen tavoitteiden seuranta ja arviointi

Oppilaanohjauksen tavoitteet arvioidaan nimenomaan oppilaan näkökulmasta: miten motivoitunut ja valmistautunut oppilas on siirtyessään vuosiluokalta 6 vuosiluokalle 7 ja siirtyessään vuosiluokalta 9 toisen asteen koulutukseen.

Vuosiluokilla 1–6 tehtävän oppilaanohjauksen tavoite on, että oppilas on valmis ja motivoitunut siirtymään vuosiluokalle 7.

Vuosiluokkien 7–9 oppilaanohjauksen tavoite on, että oppilas on valmis ja motivoitunut hakemaan toisen asteen opiskelupaikkaa. Kaikkien osapuolten tulee olla avoimia oppilaan tulevaisuuden suunnitelmille ja rohkaista häntä omiin valintoihinsa. Laajennetun oppivelvollisuuden tulee tuntua mahdollisuudelta, ei pakolta.